Oświadczenie złożone
przez senator Ewę Monikę Kaliszuk
na 63. posiedzeniu Senatu
w dniu 22 lipca 2026 r.

Oświadczenie skierowane do minister rodziny, pracy i polityki społecznej Agnieszki Dziemianowicz-Bąk oraz do ministra spraw wewnętrznych i administracji Marcina Kierwińskiego

Szanowna Pani Ministro! Szanowny Panie Ministrze!

W związku z wejściem w życie z dniem 1 lipca br. nowych zasad dotyczących pobytu obywateli Ukrainy w ośrodkach zbiorowego zakwaterowania zwracam się z prośbą o pilne przedstawienie informacji na temat skutków społecznych przyjętych rozwiązań oraz działań podejmowanych wobec osób szczególnie narażonych na utratę wsparcia.

Do mojego biura senatorskiego, a także do organizacji pozarządowych i instytucji zajmujących się pomocą uchodźcom docierają niepokojące sygnały wskazujące, że skutki nowych przepisów mogą dotknąć osoby znajdujące się w wyjątkowo trudnej sytuacji życiowej, tj. osoby ciężko chore, osoby z niepełnosprawnościami, seniorów, samotnych rodziców oraz dzieci. Szczególny niepokój budzą informacje dotyczące osób wymagających stałej opieki i specjalistycznego leczenia, w tym osób onkologicznie chorych, korzystających z żywienia dojelitowego, tlenoterapii lub innych form podtrzymywania życia, które ze względu na stan zdrowia nie są w stanie samodzielnie funkcjonować i których sytuacja życiowa wymaga dalszego wsparcia państwa. Niepokój budzą również przypadki rodzin, w których osoba z niepełnosprawnością lub rodzic zachowuje prawo do pobytu w ośrodku, a jego dzieci lub inni członkowie rodziny tracą takie uprawnienie. Jeżeli takie sytuacje rzeczywiście mają miejsce, mogą prowadzić do faktycznego rozdzielenia rodzin albo postawienia ich przed dramatycznym wyborem pomiędzy zachowaniem opieki a utratą miejsca zamieszkania.

Intencją ustawodawcy było stopniowe wygaszanie nadzwyczajnych mechanizmów pomocowych przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony osobom najbardziej wrażliwym. Jednak sygnały napływające po wejściu przepisów w życie wskazują, że nie wszystkie skutki społeczne nowych rozwiązań zostały dostatecznie zidentyfikowane na etapie prac legislacyjnych i że niektóre osoby mogą zostać pozbawione realnego wsparcia, mimo że obiektywnie nie są zdolne do samodzielnego funkcjonowania.

W związku z powyższym proszę o odpowiedzi na następujące pytania.

1. Ilu mieszkańców ośrodków zbiorowego zakwaterowania utraciło lub utraci prawo do bezpłatnego pobytu?
2. Ile spośród tych osób stanowią: dzieci, osoby z niepełnosprawnościami, osoby przewlekle i ciężko chore, osoby starsze, opiekunowie osób zależnych?
3. Czy rząd posiada dane dotyczące osób wymagających stałej opieki medycznej, w tym osób onkologicznie chorych, które mogą utracić prawo do pobytu w ośrodkach?
4. Jakie działania podjęto, aby zapobiec bezdomności i wykluczeniu społecznemu tych osób?
5. Na jakim etapie znajduje się przygotowywany program wsparcia dla osób opuszczających ośrodki i kiedy zacznie on funkcjonować w pełnym zakresie?
6. Czy rząd analizuje przypadki, w których nowe przepisy mogą prowadzić do rozdzielenia rodzin lub pozbawienia dzieci wsparcia, mimo że ich rodzice nadal wymagają pomocy?
7. Czy rozważane jest pilne doprecyzowanie lub nowelizacja przepisów w celu objęcia szczególną ochroną osób ciężko chorych, osób z niepełnosprawnościami oraz dzieci pozostających pod ich opieką?
8. Czy rząd przewiduje wprowadzenie okresu przejściowego lub indywidualnej ścieżki wsparcia dla osób, które ze względu na stan zdrowia, niepełnosprawność lub sytuację rodzinną nie są w stanie samodzielnie zabezpieczyć swoich potrzeb mieszkaniowych?

Wygaszanie nadzwyczajnych instrumentów pomocy może być uzasadnionym kierunkiem polityki publicznej, jednak nie może odbywać się kosztem osób najbardziej bezbronnych. Państwo nie może dopuścić do sytuacji, w której osoby terminalnie chore, osoby z głęboką niepełnosprawnością czy dzieci pozostające na ich utrzymaniu zostaną pozbawione realnego wsparcia i poczucia bezpieczeństwa. Dlatego zwracam się do państwa ministrów o pilne przeanalizowanie zgłaszanych przypadków i przedstawienie działań, które zagwarantują, że żadne dziecko, żadna osoba ciężko chora i żadna osoba z niepełnosprawnością nie pozostaną bez niezbędnej pomocy.

Ewa Monika Kaliszuk
senator RP